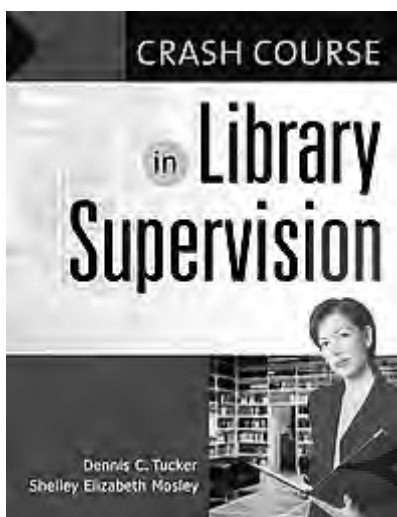

مدیریت نیروی انسانی در کتابخانه‌ها

■ Tucker, Dennis C.; Mosley, Shelley Elizabeth, (2008) *Crash Course in Library Supervision: Meeting the Key Players*. Westport, Connecticut: Libraries Unlimited. 139 p. Paperback, ISBN 978-1-59158-564-0.

مقدمه

بررسی و مطالعه وضعیت کارکنان و کارشناسان در کتابخانه‌ها یکی از حوزه‌های پژوهشی سودمند و ارزنده برای مدیریت کتابخانه است. بهره‌گیری مناسب از خدمات کارکنان کتابخانه در گروه شناسایی صحیح علایق، سلیق، توانایی‌ها و مهارت‌های آنها است. مدیریت کتابخانه به منظور اقدام‌های تخصصی در راستای راهبری مجموعه، نیازمند همکاری بیشتر کارشناسان و کارکنان است. بر همین مبناء شناخت بهینه نیروی انسانی کتابخانه و توانایی هدایت و نظارت بر فعالیت‌های آنان، از عوامل مهم و مؤثر در مدیریت کتابخانه به‌شمار می‌رود. در نتیجه دقت در استخدام نیروی انسانی متخصص، کارآمد و توانمند باید در سرلوحه برنامه‌های مدیریت قرار گیرد. علاوه بر آن آموزش، بازپروری، حمایت و ارتقاء مهارت‌ها و توان نیروهای انسانی مشغول به کار به افزایش کیفی سطح خدمت‌رسانی این مراکز منجر می‌شود. بکارگیری نظام‌های تشویقی و تنبیهی، استخدام از میان بهترین نیروهای متخصص، برکنار کردن نیروهای ناکارآمد، از جمله راهکارهایی است که باید در برنامه‌ریزی نیروی انسانی مد نظر قرار گیرد.

ماخذ

1. Amazon [website] (2007) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. [online]. Available: <http://www.amazon.ca/Managing-Childrens-Services-Public-Library/dp/1591584124> [accessed, 24, July 2010]
2. Booklist Review [website] (2008) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. [Online]. Available: <http://catalog.dclibrary.org/vufind/Record/ocn163707876/Reviews> [accessed, 24, July 2010]
3. Book News [website] (2008) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. [online]. Available: http://search.barnesandnoble.com/Managing-Childrens-Services-in-the-Public-Library/Adele-M-Fasick/e/978159158_4124 [accessed, 24, July 2010]
4. DC public library [website] (2008) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. Library Journal Review. [online]. Available: <http://catalog.dclibrary.org/vufind/Record/ocn163707876/Reviews>
5. Greenwood [website] (2008) Biography about: Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. Available: <http://www.greenwood.com/catalog/LU4124.aspx> [accessed, 24, July 2010]
6. Libraries Unlimited [website] (2008) Description of Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. [online]. Available: http://lu.com/showbook.cfm?isbn=97815915_84124 [accessed, 24, July 2010]
7. McGrath, Renee [Reviewer] (2008) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. School Library Journal, July. [online]. Available: http://www.schoollibraryjournal.com/slj/printissue/currentissue/859406-427/reviews_professional_reading.html.csp [accessed, 24, July 2010]
8. Neville, Kay [Reviewer] (2009) Review about: Managing Children's Services in the Public Library, Third Edition. By Adele M. Fasick, and Leslie E. Holt. The Australian Library Journal, Vol. 58, No. 1, Feb: 97-98. [online]. Available: <http://search.informit.com.au/documentSummary;dn=701077897584064;res=IELHSS> [accessed, 24, July 2010]

مدیریت نیروی انسانی
ضرورتی اجتناب‌ناپذیر
در کتابخانه‌هاست
که با هدف انتخاب
مناسب و شایسته
نیازمند دقت و بررسی
کارشناسی است

برای ارائه خدمات
اطلاعاتی و
فعالیت‌های تخصصی

حوزه کتابداری
و اطلاع‌رسانی،
بهره‌گیری از نیروی
انسانی کارآمد و
کارشناسان ماهر،
نقشی تعیین‌کننده دارد

که می‌تواند در موقعیت‌های مختلف مورد بهره‌برداری قرار گیرد. مدیر کتابخانه با تدوین طرح‌های کاربردی و عملیاتی می‌تواند از نیروهای داوطلب و پرتوان، با صرف هزینه‌های اندک بهره کافی ببرد. اساساً تعامل با نیروی انسانی در حوزه‌های مدیریتی یکی از فعالیت‌های حساس و دشوار است. بر همین اساس، شناخت و آگاهی مدیر از شرایط و ویژگی‌های نیروهای انسانی شاغل در محیط کتابخانه بسیار بااهمیت است.

معرفی نویسندگان کتاب

دنیس سی. تاکر^۱ دارای درجه دکترای تخصصی در مطالعات فناوریانه^۲ از بنیاد هاس در آکسفورد^۳ است. وی کارشناسی ارشد خود را از دانشگاه میسوری^۴ و کارشناسی در رشته آموزش متوسطه را از دانشگاه ایالتی ساوتایست^۵ دریافت کرده است. تاکر دارای تجارب ارزنده‌ای در زمینه فعالیت حرفه‌ای کتابخانه‌های عمومی و آموزشگاهی^۶ است. وی به هیئت خدمات تعاونی کتابخانه‌ای ایندیانا^۷ به‌عنوان متخصص ریزرایانه^۸ پیوست و مدیریت بخش بورس کتابداران دبیرستان‌ها را در ایندیاناپولیس^۹ به مدت چهار سال عهده‌دار شد. وی همچنین تجربه مدیریت کتابداران در دانشگاه ایالتی نورث‌وسترن لویزیانا^{۱۰} و نیز مدیریت منابع آموزشی در دانشکده مودستو^{۱۱} را در کارنامه خود دارد. تاکر مؤلف ۱۰ اثر مهم است که عمدتاً در چارچوب دست‌نامه منتشر شده‌اند (کتابهای پاولز^{۱۲}، ۲۰۰۸). شلی الیزابت موزلی^{۱۳} کارشناسی خود را در رشته

بهر حال مدیریت نیروی انسانی^۱ ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در کتابخانه‌هاست که با هدف انتخاب مناسب و شایسته نیازمند دقت و بررسی کارشناسی است.

مدیریت نیروی انسانی در کتابخانه‌ها

مدیریت نیروی انسانی جزء برنامه‌های مهم و زیربنایی کتابخانه‌هاست. برای ارائه خدمات اطلاعاتی و فعالیت‌های تخصصی حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی، بهره‌گیری از نیروی انسانی کارآمد و کارشناسان ماهر، نقشی تعیین‌کننده دارد. شناسایی و گزینش نیروهای توانمند و متعهد در بهره‌مندی از ظرفیت مناسب نیروی انسانی متخصص، کتابخانه را در رسیدن به اهداف سازمانی یاری رساند. از جمله برنامه‌های مدیریتی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، پرداختن به ضوابط و شرایط کاری نیروهای کتابداری است که با تکیه بر عملکرد می‌توان، بهره‌وری و برون‌داد کاری را افزایش داد. برای رسیدن به ایده‌های مطلوب و پوشش دادن رسالت سازمانی مراکز اطلاع‌رسانی، بکارگیری نیروهای توانا و بانگیزه نقش مؤثری در پیشرفت فعالیت‌ها دارد. شناخت نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها، عوامل تشویقی و تنبیهی، تقویت مهارت‌ها، آموزش‌های حرفه‌ای، همراهی فکری و معنوی، همگی نقشی تأثیرگذار در مدیریت بهینه نیروی انسانی دارد. همچنین از دیگر برنامه‌ها و تلاش‌های مدیر برای افزایش و ارتقاء سطح خدمات، استفاده از ظرفیت‌های نیروی کار داوطلبانه است

آموزش و پرورش از دانشگاه گراند کانیون^{۱۵} و کارشناسی ارشد را از دانشگاه آریزونا^{۱۶} دریافت کرده است. او در حال حاضر عضو هیئت علمی کالج گلندل^{۱۷} است و در دو حوزه مطالعاتی کتابخانه‌های عمومی و آموزشگاهی تجارب و تخصص ارزنده دارد. از موزلی تا کنون چند کتاب به چاپ رسیده است (گرین‌وود^{۱۸}، ۲۰۰۸).

معرفی کتاب

فصل اول به مبانی مقدماتی و دانش اولیه درباره شروع فعالیت‌های مربوط به شناخت ویژگی‌ها و مدیریت کارکنان می‌پردازد.

در فصل دوم مباحث پایه درباره کارکنان، شرایط کاری، تشکیل جلسات کاری، مدیریت و بررسی‌های اولیه، جلسات مربوط به کارکنان و ملاقات کاری معرفی و بررسی شده است.

در فصل سوم مدیریت نیروی انسانی و نکاتی ارزنده برای پیشبرد بهتر کارها مطرح شده است. منابع انسانی و سرپرستی کارکنان، سیاست‌گذاری و قواعد استخدام و سازماندهی نیروی انسانی، پشتیبانی از کار دسته‌جمعی، ارزشیابی کارکنان، اخلاق حرفه‌ای مدیریت، و برخی از بایدها و نبایدهای مدیریت از دیگر مباحث این فصل است.

فصل چهارم نیز به موضوع قوانین و مقررات کارکنان اختصاص یافته است. در این میان برخی قواعد اصلی و مباحث مهم این حوزه از قانون پرداخت برابر تا مسائل مربوط به آزارهای جنسی مورد توجه قرار گرفته است.

در فصل پنجم کتاب زمینه‌های موضوعی استخدام و اخراج کارکنان با توجه به اهداف و رسالت سازمانی بررسی شده است. در این میان، فعالیت‌ها و راهبردهای مؤثر مربوط به بکارگیری نیروی انسانی متخصص و عوامل تأثیرگذار در پشتیبانی این فرآیند کاری مورد بحث و فحوص قرار گرفته است. همچنین شرایط و ویژگی‌های برکناری کارکنانی که برای سازمان سود حرفه‌ای ندارند، معرفی و تحلیل شده است.

موضوع فصل ششم استفاده از نیروی بالقوه و کارآمد دوستان و همراهان کتابخانه، و داوطلبان^{۱۹} و شرایط تعامل و برنامه همکاری با آنان است. از ویژگی‌های مفید این فصل نظم بررسی موضوع در مراحل و رتبه‌های خاص است.

فصل هفتم به بحث مدیریت و هیئت مدیره می‌پردازد. در این بخش، شورای کتابخانه و ویژگی‌های رئیس و مدیر سازمان در کنار موضوع‌هایی چون روابط و سلسله‌مراتب مدیریتی بیان شده است.

فصل هشتم مربوط به مراجعان و کاربران کتابخانه است. معرفی و تحلیل شرایط و خصوصیات مراجعان با تکیه بر ابزارهای مدیریتی مانند آمار و پیمایش مورد توجه و بحث قرار گرفته است. فصل نهم به موضوع جایگاه افراد کلیدی در جامعه اختصاص یافته است. در این میان نقش گروه‌های خاصی چون رهبران سیاسی^{۲۰}، رسانه‌های محلی^{۲۱}، کتابداران آموزشگاهی، معلمان، و مدیران مدارس در تعامل با کتابخانه تبیین شده است.

فصل دهم نیز به مبحث مدیریت تغییر^{۲۲} اختصاص یافته است. در این بخش مراحل اجرای این شیوه مدیریتی و ابعاد آن تشریح شده است.

تحلیل و بررسی کتاب

این اثر دستنامه‌ای مفید و کاربردی برای مدیریت نیروی انسانی کتابخانه به‌شمار می‌رود. در این میان مباحث مربوط به مدیریت نیروی انسانی، سرپرستی و نظارت بر کارکنان مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. حوزه مطالعاتی مورد نظر با توجه به اهمیت موضوع قابل توجه است. بهره‌گیری از راهبردهای مدیریتی و اداری^{۲۳} با تکیه بر رویکردهای تخصصی در عرصه کتابداری و اطلاع‌رسانی خواننده را با زمینه‌های مفید بحث در این شاخه آشنا می‌سازد. همچنین برای کتابخانه جدید، کسب موقعیت مناسب در مدیریت یا ارتقاء به وضعیت بالاتر به معنای رویکردی تازه در روابط میان کارکنان است. ایجاد چنین شرایطی (و ارتقاء به وضعیت بالاتر) با چالش‌ها و مشکلاتی همراه خواهد بود. کتاب با فراهم‌ساختن اطلاعات مورد نیاز کتابداران سعی دارد چگونگی بکارگیری رهبری کارآمد در شناسایی و حل مشکلات احتمالی قانونی در مسیر کار حرفه‌ای را به آنها بیاموزاند (گرین‌وود، ۲۰۰۸).

لازم به ذکر است که هدف این کتاب پاسخ به نیاز اطلاعاتی مدیران، سرپرستان، و رؤسای کتابخانه‌های عمومی است. بخش مهمی از کتاب بر مشکلات نیروهای انسانی، تهیه اطلاعات درباره قوانین پرسنل، استخدام، آموزش، ارزشیابی، انضباط و اخراج کارکنان، و نکات پایه مدیریتی تمرکز یافته است. فصول سودمندی از کتاب درباره داوطلبان، دوستان، گروه‌ها و کارکنان کتابخانه‌ای است که مورد توجه قرار گرفته است و همچنین شامل اطلاعاتی کاربردی است که یک سرپرست می‌تواند مستقیماً در هنگام کار با چنین گروه‌هایی بکار بندد (مکلار^{۲۴}، ۲۰۰۸). از سوی دیگر باید تصریح کرد که مدیریت یک کتابخانه کوچک نیازمند مهارت‌هایی در کار با نیروی انسانی است. کارکنان کتابخانه، مراجعان، و کاربران اصلی جامعه می‌دانند که این مهارت‌ها به فرد کمک می‌کند بدون آموزش‌های رسمی مدیریت مؤثرتری در این موقعیت داشته باشد (گرین‌وود، ۲۰۰۸). بنابراین، اثر مورد بحث بیشتر برای کتابدارانی که به‌تازگی مشغول بکار شده‌اند، مناسب است. متن شامل راهنمایی‌هایی کاربردی برای کسانی است که پُست جدیدی احراز کرده‌اند، حتی در صورت انتقال از یک موقعیت شغلی به یکی دیگر، کتاب سودمندی‌های خاص خود را دارد. پرسش‌های مهم متن عبارتند از: «چگونه می‌توان با کاربران ملاقات کرد؟»، «چگونه می‌توان روابط مناسب را پایه‌گذاری کرد؟»، «درک سازمان چگونه خواهد بود؟»، «چگونه می‌توان برنامه را در جریان کار تهیه کرد؟». تا زمانی که چنین مهارت‌هایی در کتابخانه‌های آموزشگاهی موضوعیت دارد، این کتاب منبعی مناسب و آگاهی‌بخش برای شروع بکار معلم-کتابداران به‌شمار می‌آید (پاولز بوکز، ۲۰۰۸).

پی‌نوشت‌ها

1. Managing staff
2. Dennis C. Tucker
3. Theological Studies
4. Foundation House, Oxford
5. University of Missouri
6. Southeast State University
7. Public and school libraries
8. Indiana Cooperative Library Services Authority (INCOLSA)
9. microcomputer specialist
10. Indianapolis
11. Northwestern State University of Louisiana
12. Modesto Junior College
13. Powell's Books
14. Shelley Elizabeth Mosley
15. Grand Canyon University
16. University of Arizona
17. Glendale Community College
18. Greenwood
19. Volunteers
20. Political leaders
21. Local media
22. Change management
23. Strategic of management and administration
24. MacKellar

کتاب راهنمای سریعی

برای فعالیت مؤثر

در کار با همکاران

کتابخانه و دیگر

مقامات رسمی اداری

است. همچنین

به‌منظور جذب نیروی

انسانی، سرپرستی

کارکنان و استفاده از

نیروی کار داوطلبان

در کتابخانه‌هاست

که می‌توان به نحو

مناسبی از آن بهره برد

یکی از مشخصات کتاب آن است که کتاب‌شناسی ندارد، اما چند نشانی وب‌سایت مفید در متن ذکر شده است. پیشنهادهایی برای تمامی کتابخانه‌های عمومی در انتخاب کتاب‌های سودمند و نیز مطالعه حرفه‌ای مطرح شده است (کتابهای پاولز، وب‌سایت، ۲۰۰۸). همچنین به نکات ارزنده‌ای برای افزایش کارایی میزان درک خواننده بیان شده است. پرداختن دقیق و کامل در قالب مباحث نیروی انسانی، سبب شده تا بسیاری از موارد کاربردی و اجرایی نیز در این میان مطرح شود. لازم به ذکر است که اثر به زبانی کاربرپسند نگارش یافته و شامل راهنمایی‌های مکمل اطلاعات حرفه‌ای است.

فصل‌های کتاب چگونگی تحلیل جامعه هدف کتابخانه را تشریح می‌کند. علاوه بر آن، ارزیابی و بررسی مجموعه آن را به انجام می‌رساند. در بخش‌های دیگر به مباحثی چون سیاست توسعه، آمار و محاسبات، بودجه، انتخاب، مجموعه‌سازی، منابع نقد و بررسی، صنعت نشر، نگهداری مجموعه، مرمت و حفاظت، توسعه و بازاریابی برمی‌خوریم. فصل‌هایی کتاب به شکایات، چالش‌ها، مشکلات مربوط به آزادی فکری اختصاص یافته است (کتابهای پاولز، ۲۰۰۸). در مجموع، کتاب راهنمای سریعی برای فعالیت مؤثر در کار با همکاران کتابخانه و دیگر مقامات رسمی اداری است. همچنین به‌منظور جذب نیروی انسانی، سرپرستی کارکنان و استفاده از نیروی کار داوطلبان در کتابخانه‌هاست که می‌توان به نحو مناسبی از آن بهره برد (آمازون، ۲۰۰۷). مدیران کتابخانه‌ها می‌توانند با بهره‌گیری از راهبردهای سودمند کتاب به بررسی وضعیت نیروی انسانی در کتابخانه‌های خود پرداخته و با توجه به ویژگی‌های مراکز خود نسبت به برنامه‌ریزی و جذب نیروی انسانی در راستای برآورده‌ساختن اهداف سازمانی کتابخانه‌ها اقدام ورزند. همچنین روش‌های تعامل با کارکنان و شناخت ویژگی‌ها و شرایط کار با آنان مسائل مهمی هستند که می‌تواند تأثیر مطلوبی در پی داشته باشد.

مآخذ

1. Greenwood [website] (2008) Biography about: Shelley Elizabeth Mosley. [online]. Available: <http://www.greenwood.com/catalog/LU8564.aspx> [accessed, 24 July 2010]
2. MacKellar, Pamela [reviewer] (2008) Review about: *Crash Course in Library Supervision: Meeting the Key Players* by Dennis C. Tucker & Shelley Elizabeth Mosley. [online]. Available: http://www.lis-jobs.com/career_trends/?p=7 [accessed, 24 July 2010]
3. Powell's Books [website] (2008) Biography about: Dennis C. Tucker. [online]. Available: <http://www.powells.com/biblio/61-9781591585640-2> [accessed, 24 July 2010]

نتیجه‌گیری

کتاب یکی از آثار مناسب در حوزه مطالعاتی مدیریت نیروی انسانی است که حاوی برخی مطالعات و پژوهش‌های نوین در این حوزه است. تعامل و ارتباط با نیروی انسانی از جمله فعالیت‌های حساسی است که نیازمند رعایت پاره‌ای از نکات مدیریتی است. بهره‌گیری از راهبردهای سودمند مدیریت نیروی انسانی با تکیه بر مبانی علمی و کاربرد آن در عرصه کتابخانه‌ها فواید مطلوبی برای کتابداران به همراه دارد. برنامه‌ریزی برای کتابخانه‌ها بدون در نظر گرفتن نیروی کار و مهارت‌های مورد نیاز موفقیت‌آمیز نخواهد بود. در مدیریت و اداره کتابخانه‌های نوین، استفاده از سیاست‌های مدون، بکارگیری و حفظ نیروی انسانی در مدیریت این مراکز تأثیرگذار است. این کتاب در حوزه موضوعی و مطالعاتی مدیریت کتابخانه و به‌ویژه در ارتباط با مدیریت نیروی انسانی کتابخانه‌ها منبع مناسبی برای کتابداران است.